

goed nieuws, ...

Apr. Katrien Callens: bij een patiënt met kanker zie je soms het karakter van die persoon veranderen doorheen het verloop van de ziekte, het lijkt alsof de patiënt in opstand komt tegen de ziekte.

CHRONISCHE ZORG VRAAGT BEGELEIDING

Verschillende factoren zijn verantwoordelijk voor een bijzonder sterke toename van het aantal chronische patiënten. Een eerste belangrijke reden is de vergrijzing. Anderzijds is er ook het gevolg van onze Westerse levensstijl die ervoor zorgt dat sommige aandoeningen op jongere leeftijd voorkomen dan vroeger (bv. diabetes) en de evolutie van de wetenschap. Dit laatste heeft ervoor gezorgd dat bv. kanker niet meer zoals vroeger noodzakelijkerwijze een fatale ziekte is, maar wel meer en meer evolueert naar een chronische aandoening. De impact van chronische zorg op het leven van de individuele patiënt kan moeilijk correct worden ingeschat. Uit talloze studies blijkt dat de therapietrouw en de

adherentie moeilijk liggen en zeker niet zijn zoals kan worden verwacht. Chronische zorg is dus lastig, de patiënt heeft het moeilijk op langere termijn raad op te volgen. Het volhouden van een behandeling vraagt ondersteuning. Zeker daar is de nabijheid en het frequente directe contact met de apotheker een zeer grote troef. Tijdens die gesprekken kijkt de apotheker naar de patiënt – als van nature - op een holistische wijze en neemt omstandigheden en patiëntervaringen mee in overweging. Die komen immers door het frequente contact makkelijk aan bod.

Apr. Katrien Callens: doordat mensen, meer dan vroeger, thuis willen sterven, komt de omgeving van de patiënt meer in de apotheek.

Op de volgende pagina's hebben we het naast de psychosociale rol van de apotheker bij oncologie ook over de depressieve patiënt en de palliatieve patiënt en hun omgeving. We laten experts aan het woord over hoe zij de rol van de apotheker zien.

De psychosociale rol van de apotheker bij patiënten met kanker

Catherine Bodequin

Patiënten die kanker moeten doorstaan, gaan door een moeilijke periode in hun leven. Een periode van onzekerheid en vechten is aangebroken. De behandeling vergt veel energie, en een volgend slecht nieuws-gesprek kan nabij zijn. Veel steun is dus van groot belang. Klinisch psychologe Angelique Verzelen vertelt ons wat u als apotheker best kan doen.

Angelique Verzelen is klinisch psychologe, verbonden aan het Cédric Hèle-instituut vzw. Dat is een Vlaams instituut voor psychosociale oncologie dat zich tot alle professionelen richt die actief zijn in de zorg voor mensen met kanker. Meer info: www.cedric-heleinstituut.be

farmazine: Hoe spreekt de apotheker kankerpatiënten best aan?

Angelique Verzelen: In eerste instantie is het belangrijk om de mensen op de gewone manier te blijven aanspreken. Al te vaak ervaren patiënten en hun familieleden dat de mensen uit hun omgeving geremd en ongemakkelijk zijn in het contact en gesprekken uit de weg gaan. Bij kankerpatiënten kan een mogelijk obstakel de aanwezigheid van andere patiënten in de apotheek zijn als je een meer ondersteunend gesprek wil aangaan. Maar

deze patiënten komen vaak in de apotheek, dus doet de gelegenheid zich wel eens voor om een goed gesprek op te starten.

Verwerken betekent voor een deel van de mensen 'kunnen vertellen'. Veel patiënten zullen spontaan beginnen vertellen als ze de medicatie in ontvangst nemen. Voor andere patiënten is het misschien net niet het moment om iets te delen over hun situatie. In communicatie rond omgaan met kanker is het steeds belangrijk om je als zorgverlener goed af te stemmen op wie je voor je hebt. De patiënt geeft zelf wel aan wat bespreekbaar is en wat niet. Een open houding hangt maar voor een klein stuk af van wat je zegt, voor een groot deel speelt de houding een rol: oogcontact, vriendelijkheid, opgewekt zijn, enthousiasme, ... Wees niet bang om 'foute' vragen te stellen. Merk je dat het niet goed gaat of dat de patiënt/familie veel vragen heeft, dan kan je aanmoedigen om hulp te zoeken, of rechtstreeks doorverwijzen.

Als een familielid de medicatie komt halen, hebben ook zij nood hebben aan een tactvolle en ondersteunende benadering. Naast de verwerking en de zorg voor de patiënt, komt er ook soms de zorg voor kinderen bij, hun job, het huishouden, ...

farmazine: Kanker is iets wat veel mensen in hun omgeving al hebben meegemaakt. Kan dit helpen?

Angelique Verzelen: Wanneer je deze mensen wil ondersteunen moet je vertrekken vanuit de mens die voor

je staat. Wees heel voorzichtig met eigen ervaringen. Dit kan helpen als er een vertrouwensband is, maar de beleving en verwerking is voor elke persoon individueel. Luister naar wat zij doormaken.

farmazine: Praat je best over de ziekte en hoe ze die ervaren?

Angelique Verzelen: Van nature uit vertonen wij vaak blokkerend gedrag als het gaat over hevige of moeilijke emoties gaat. We gaan deze uit de weg of gaan snel over tot het 'proberen oplossen'. De boodschap is echter: doe gewoon en ga geen gesprek uit de weg als de patiënt hier nood aan heeft. Geef de patiënt de kans om zich te uiten. 'Alles komt wel goed' zorgt ervoor dat je het gesprek beëindigt, dus mijd dit soort bemoeidige taal. Durf ook een gewone babbel slaan, het hoeft niet altijd over de ziekte te gaan. Deel ook leuke zaken met hen. Als mens hebben we vaak voldoende veerkracht om moeilijke periodes, zoals de confrontatie met kanker, door te komen, maar elke steun is welkom. Een belangrijke rol voor de apotheker is het laagdrempelig kunnen aftoetsen hoe het gaat, of er vragen zijn. Onderschat zeker en vast dit aspect niet. Al te vaak blijven patiënten lopen met klachten (soms ten gevolge van behandelingen) die te behandelen zijn maar die onvoldoende gerapporteerd worden omdat er te weinig gecommuniceerd wordt tussen zorgverlener en patiënt.

Emotionele pijn is moeilijker te behandelen, en is vaak ook 'besmettelijk'.

farmazine: Hoe ga je als apotheker zelf om met de verhalen die je te horen krijgt?

Angelique Verzelen: Onderzoek heeft aangetoond dat artsen die getraind zijn om op een open en uitnodigende manier te communiceren met patiënten, een veel hoger stressniveau hebben. Dit komt mede door de onmacht die we ervaren als het om pijnlijke emoties gaat. Aan een medisch probleem kan een arts meestal iets verhelpen. Emoties als angst, verdriet en boosheid die mensen met kanker doormaken worden soms omschreven als emotionele pijn. Die is moeilijker te behandelen, en is vaak ook 'besmettelijk'. In een ziekenhuis worden zorgverleners ook met moeilijke situaties geconfronteerd, daar zijn er overlegmomenten om dat als zorgverlener te kunnen verwerken. Apotheker zijn is soms een solitair beroep, waardoor je de kans mist om zelf even te overleggen, of je te uiten als een contact je geraakt heeft. Hou voor ogen dat je kan luisteren, en dat dit al veel betekent voor de patiënt en zijn omgeving.